

วิจารณ์ทฤษฎีจริยศาสตร์ของแฮร์

ตามทฤษฎีจริยศาสตร์ของแฮร์นั้นจะเห็นได้ว่า แฮร์ เริ่มต้นทฤษฎีจริยศาสตร์ของเขาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์จากความหมายและหน้าที่ของศัพท์จริยะว่าศัพท์จริยะนั้นไม่ได้มีหน้าที่หลักอยู่ที่การบรรยายข้อเท็จจริง แต่มีหน้าที่หลักอยู่ที่การยกย่องหรือแนะนำแนวทางปฏิบัติสำหรับมนุษย์ ความหมายของประโยคจริยะมีลักษณะเป็นการบัญญัติและสามารถทำให้เป็นสากลได้ ในการใช้ประโยคจริยะใด ๆ อย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญนี้ด้วย คือต้องคำนึงอยู่เสมอว่ามันต้องมีความหมายเสมือนประโยคคำสั่งให้ผู้นั้นต้องทำตามหรือยอมรับต่อการกระทำอย่างนั้น และต้องยอมรับด้วยว่าผู้อื่นที่อยู่ในสถานการณ์แบบนั้นก็สามารถทำอย่างนั้นได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกัน การที่ผู้ใดคนหนึ่งจะยอมรับประโยคจริยะใดได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเขาจะยอมรับการกระทำที่เกิดจากการกระทำประโยคนั้นให้เป็นสากลอย่างไม่ขัดแย้งตัวเองได้หรือไม่ ถ้าหากเขายอมรับได้แฮร์ถือว่ากระทำของเขาอย่างนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่หากยอมรับไม่ได้เขาต้องทิ้งความคิดเกี่ยวกับประโยคจริยะนั้นเสีย พื้นฐานในการจะตัดสินใจว่าจะยอมรับประโยคจริยะเมื่อทำให้เป็นสากลแล้วได้หรือไม่ก็โดยดูจากความปรารถนาหรือแนวโน้มของตัวเองว่า ความปรารถนาของตัวเองเป็นอย่างนั้นจะยอมรับการกระทำในแบบนั้นได้หรือไม่ ในการพิจารณาตัดสินโดยทั่วไป มีอยู่ 2 ทางด้วยกันคือ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์หรือความพึงพอใจที่ได้จากความปรารถนาที่ได้จากการกระทำนั้นของตัวเองเท่า ๆ กับของผู้อื่น หรือโดยคำนึงถึงอุดมการณ์หรือความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำตามความปรารถนาอันแรงกล้าอย่างหนึ่งของตน ทฤษฎีของแฮร์จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับทฤษฎีจริยศาสตร์ของคานท์ในเรื่องการเป็นสากลของกฎจริยะ และในขณะที่เดียวกันก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับทฤษฎีประโยชน์นิยมในเรื่องการคำนึงถึงความพึงพอใจที่เกิดจากการกระทำ

ตามความปรารถนานั้นด้วย

แสร้งกับค่าน้ำ

จากทฤษฎีจิตวิทยาของแสร้งนี้จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีของแสร้งมีส่วนคล้ายคลึงกับทฤษฎีจิตวิทยาของค่าน้ำอยู่ กล่าวคือสำหรับค่าน้ำนั้น การกระทำใด ๆ ที่จะตัดสินได้ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่นี้ จะต้องเป็นการกระทำที่เกิดจากเหตุผลทางจริยธรรมหรือหลักศีลธรรมซึ่งตามทฤษฎีนี้จะต้องมีความเป็นสากลที่ใช้ได้กับคนทุกคนในฐานะที่เป็นคน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่าในขณะที่กำลังกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่นั้น ผู้นั้นสามารถจงใจให้หลักของการกระทำในขณะนั้นของเขาเป็นหลักสากลสำหรับทุกคน ได้หรือไม่ ถ้าหากจงใจได้ ค่าน้ำถือว่าการกระทำนั้นถูก ถ้าจงใจไม่ได้ การกระทำนั้นผิด จึงสรุปหลักการของค่าน้ำได้ว่า "จงทำตามหลักซึ่งท่านจงใจได้ที่จะให้เป็นกฎสากล" การจงใจไม่ได้ที่จะให้หลักการหนึ่งเป็นกฎสากลนั้นเป็นเรื่องของ การขัดแย้งตัวเอง เช่น ก. ต้องการจะพูดปดหรือหลอก ข. เพราะ ก. เคียดแค้นในเรื่องเงินทอง แต่เมื่อคำนึงถึงหลักการทางจริยธรรมที่จะต้องมึลักษณะเป็นสากลแล้ว ก. จะเห็นว่ากระทำของเขาครั้งนี้ไม่สามารถทำให้เป็นหลักสากลได้ ทั้งนี้เพราะถ้าหากเขาจงใจอย่างนั้น ก็เท่ากับยอมรับหลักการที่ว่า "ถ้าหากเคียดแค้นจำเป็นก็พูดปดได้" ให้เป็นกฎสากล คือให้ทุกคนรวมทั้ง ข. ให้ยึดหลักการนี้ด้วย ซึ่งจะเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ ก. จงใจอย่างนั้น เพราะถ้าหาก ก. จงใจให้ทุกคนรวมทั้ง ข. ยึดหลักนี้ ก. ก็ต้องรู้ว่า ข. จะไม่ให้ยืมเงินแน่ ๆ เพราะถ้าหาก ข. ยึดหลักเดียวกันนี้ ข. ก็จะไม่เชื่อคำพูดของใครเลย หรือพูดได้ว่าถ้าหาก ก. จงใจอย่างนั้น ก็เท่ากับ ก. ต้องการพูดปดกับ ข. โดยอยากให้ ข. รู้ว่า ก. พูดปด ซึ่งก็เท่ากับกล่าวได้ว่า ก. ไม่สามารถจงใจให้การโกหกของเขาเป็นกฎสากล เพราะการทำอย่างนั้น เท่ากับว่า ก. เองไม่ต้องการโกหกนั่นเอง

สำหรับทฤษฎีของแสร้งในแง่นี้เหมือนกับของค่าน้ำ กล่าวคือ ในการใช้ประโยชน์จริยะใด ๆ นั้นจะต้องคำนึงถึงลักษณะของความหมายของประโยชน์จริยะที่เป็นสากลด้วย และดูว่าจะยอมรับกฎสากลนั้นได้หรือไม่ ถ้าหากยอมรับได้ การกระทำนั้นถือว่าเป็นการ

กระทำที่ถูก ถ้าหากยอมรับไม่ได้ ก็จะทำตามไม่ได้ ถ้ายังขึ้นทำลงไปจะถือว่าเป็นการกระทำที่ผิด เช่น ตัวอย่างของแอร์ที่ยกมาในบทก่อนเรื่อง ก. คิดว่าควรจับ ข. เข้าคุก เพราะ ข. ไม่ใช่หนี้ ก. ความคิดของ ก. ในรูปของประโยคจริยะนี้ มีความหมายว่า "จงจับคนที่ไม่ใช่หนี้คืนเข้าคุก" เมื่อ ก. ทำกฎนี้ให้เป็นกฎสากล คือให้กฎนี้รวมทั้ง ก. เองด้วยว่าจะต้องถูกจับเข้าคุก และ ก. จะยอมรับกฎสากลนี้ได้หรือไม่ ถ้าหาก ก. ยอมรับได้ เขาก็สามารถทำอย่างนั้นได้โดยถูกต้องไม่ขัดแย้งกับตัวเอง แต่ถ้า ก. ยอมรับกฎสากลนี้ไม่ได้ ก. ก็จะทำตามความคิดที่ว่า ตัวเองจะจับ ข. เข้าคุกไม่ได้เช่นเดียวกัน เพราะกฎสากลที่ว่า "จงจับคนที่ไม่ใช่หนี้คืนเข้าคุก" นั้นเป็นกฎที่ ก. ยอมรับไม่ได้แล้ว และกฎนี้ก็รวมทั้งการที่ ก. จะจับ ข. เข้าคุกไว้ด้วย เพราะฉะนั้นถ้าหาก ก. ยอมรับกฎสากลนั้นไม่ได้ ก. ก็จะยอมรับประโยคเฉพาะที่ว่า ตนเองจะจับ ข. เข้าคุก เพราะ ข. ไม่ใช่หนี้คืนไม่ได้ด้วยเช่นเดียวกัน

จากทฤษฎีของแอร์และของคานท์จะเห็นได้ว่ามีส่วนเหมือนกัน นั่นคือการจะใช้ประโยคจริยะใด ๆ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงทั้งความเป็นสากลของกฎจริยะที่เกิดจาก ประโยคจริยะนั้นด้วย ทั้ง 2 ทฤษฎีอยู่บนพื้นฐานอย่างเดียวกัน ที่ว่า หลักศีลธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะถูกถือเมื่ออยู่กระทำไม้อยู่ในฐานะพิเศษกว่าคนอื่น การจงใจหรือทำให้หลักของการกระทำนั้นเป็นสากลก็เท่ากับว่าเป็นการพิจารณาถึงตัวเองอยู่ในฐานะเท่าเทียมกันกับผู้อื่น ไม่มีการยกตัวเองขึ้นมาเป็นพิเศษหรือมีสิทธิในการกระทำนั้นเพียงผู้เดียว ทั้ง 2 ทฤษฎีนี้มิได้หมายความว่า การกระทำนั้นจะถูกต้องถ้าหากทุกคนในโลกปฏิบัติตามหลักการนี้จริง ๆ แต่หมายความว่าในขณะที่จะทำในสิ่งนั้น ผู้นั้นสามารถจงใจหรือคิดที่จะให้ทุกคนปฏิบัติตามนั้นได้หรือไม่ ถ้าหากทำการใด ๆ ลงไปโดยไม่สามารถจงใจหรือคิดอย่างนั้นได้ ทั้ง 2 ทฤษฎีถือว่าการกระทำอย่างนั้นเป็นการกระทำที่ผิด โดยผิดในที่นี้หมายถึงการขัดแย้งกับตัวเอง

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าทั้ง 2 มีพื้นฐานส่วนหนึ่งที่เหมือนกัน คือในเรื่องความเป็นสากลของกฎหรือการพิจารณาตัวเองอย่างเท่าเทียมกับผู้อื่น แต่ทั้งแอร์กับคานท์

ก็ยังมีส่วนที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือสำหรับค่านัสนั้น การกระทำใด ๆ ซึ่งจงใจให้เป็น
 สากลได้นั้น จะจัดได้ว่าเป็นการกระทำที่ดี หรือถูกต้องตามศีลธรรมได้จะต้องเป็นการกระทำ
 ที่ไม่คำนึงถึงประโยชน์หรือจุดหมายใด ๆ ทั้งสิ้น และต้องเป็นการกระทำที่มีได้เกิดจากแรง
 กระตุนหรือความรู้สึกใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะการกระทำที่คำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เป็นจุดหมาย หรือ
 การกระทำที่เกิดจากสิ่งเหล่านี้เป็นตัวหลักต้น ไม่สามารถเป็นการกระทำที่ทำให้เป็นสากลได้
 เพราะแต่ละคนย่อมมีอารมณ์ความรู้สึก ผลประโยชน์ ฯลฯ ที่ต่างกันออกไป สำหรับค่านั
 การกระทำใด ๆ ที่จัดได้ว่าถูกต้องศีลธรรม หรือเป็นการกระทำที่สามารถทำให้เป็นสากลได้
 นั้นจะต้องเป็นการกระทำที่มาจากปัญญาหรือเหตุผลเท่านั้น ทั้งนี้เพราะแม้ว่าแต่ละคนจะมี
 อารมณ์ ความรู้สึกที่ต่างกัน แต่ทุกคนมีปัญญา หรือเหตุผลเป็นปัจจัยร่วมกันอยู่เหมือนกันหมด
 ดังนั้นการกระทำใดที่หลุดพ้นจากกระแสอารมณ์ความรู้สึก ความปรารถนา ฯลฯ และเป็น
 ไปตามเหตุผลหรือปัญญาบริสุทธิ์แล้ว ทุกคนจะเห็นความถูกต้องของกฎศีลธรรมตรงกันหมด
 ซึ่งทำให้การกระทำของเขาเป็นการกระทำที่สามารถจงใจให้เป็นสากลได้ เพราะเหตุผล
 เป็นสากล เหตุผลก็หลักต้นให้การกระทำนั้นเป็นสากลด้วย ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าสำหรับค่านั
 แล้วที่มาของกฎศีลธรรมจะต้องมาจากเหตุผลเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก หรือ
 ความปรารถนาแต่อย่างใด

แต่สำหรับแชนั้นแตกต่างจากค่านัตรงที่แชนไม่ไคมุ่งหาเกณฑ์ตัดสินความถูกต้อง
 ทางศีลธรรมเช่นค่านั จริงอยู่แม้ทั้ง 2 ทฤษฎีจะมุ่งการกระทำที่สามารถจงใจให้เป็นสากลได้
 จึงจะจัดได้ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่สำหรับค่านัแล้ว การกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำ
 ที่จัดได้ว่า มีความถูกต้องทางศีลธรรม หรือเรียกได้ว่าเป็นการกระทำที่ดี คนที่ทำอย่างนั้น
 เรียกได้ว่าเป็นคนดี แต่ส่วนแชนั้น การกระทำตามประโยชน์จรรยาที่สามารถจงใจให้เป็น
 สากลได้นี้ สามารถเรียกได้ว่าเป็นการกระทำที่เกิดจากการใช้ศัพท์จรรยาอย่างสอดคล้องกัน
 (consistent) หรือถูกต้องตามหลักธรรมเท่านั้น แต่ไม่สามารถตัดสินได้ว่าเป็นการกระทำ
 ที่ในตัวเองแล้ว ดี-ชั่ว หรือ ถูก-ผิดศีลธรรมได้¹ สำหรับในเรื่องที่มาจากหลักการกระทำ

¹ จะพบถึงรายละเอียดต่อไปในหน้า 85 - 87

ที่สามารถจงใจให้เป็นสากลได้นั้น แสร้งก็ต่างจากของค่าน้ำ ทั้งนี้เพราะในปรัชญาของค่าน้ำนั้น การกระทำที่จะสามารถจงใจให้เป็นสากลได้จะต้องมาจากเหตุผล หรือเป็นการกระทำตามหน้าที่เท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึก หรือความปรารถนาเลย แต่แสร้งถือว่าความปรารถนาของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการใช้ตัดสินใจว่าจะยอมรับประโยชน์อะไรหรือไม่ เมื่อทำให้เป็นสากลแล้วได้หรือไม่ การที่มนุษย์จะทำอะไรต้องมีความปรารถนาหรือความต้องการเป็นตัวกระตุ้น การทำตามความปรารถนาทำให้ได้รับความพึงพอใจ ดังนั้น การที่มนุษย์จะทำอะไรตามความปรารถนาที่สามารถทำเป็นสากลได้จึงเท่ากับว่าเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจขึ้นมากที่สุดด้วย ซึ่งทำให้แสร้งเกี่ยวข้องกับประโยชน์นิยมในแง่หนึ่ง

แสร้งกับประโยชน์นิยม

สำหรับประโยชน์นิยมนั้น ถือหลักความสุขเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจถูกต้องทางศีลธรรมของการกระทำ การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความสุขประโยชน์ถือว่ากระทำนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่ถ้าหากเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความทุกข์ขึ้นมากกว่าถือว่าเป็นการกระทำที่ผิด "ความถูกต้องของการกระทำขึ้นอยู่กับแนวโน้มของการกระทำนั้นที่จะก่อให้เกิดความสุข ความผิดขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่สวนทางกับความสุข" การกระทำอันใดอันหนึ่งในตัวเองไม่มีดีชั่วถูกผิด แต่ขึ้นอยู่กับว่ามันจะก่อให้เกิดประโยชน์ หรือความสุข หรือการพ้นจากความทุกข์ได้มากแค่ไหน การกระทำที่นำไปสู่ความสุขหรือประโยชน์มากกว่าย่อมจะถูกต้องมากกว่าการกระทำที่นำไปสู่ความทุกข์น้อยกว่า ในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรในสถานการณ์หนึ่งนั้น สิ่งที่ดีควรจะทำก็คือ พิจารณาว่าจะสามารถทำอะไรได้บ้าง และผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ แต่ละอย่างเป็นอย่างไร พยายามใช้ความรู้ของเราที่มีอยู่กว่าการกระทำแต่ละอย่างเหล่านั้นจะก่อให้เกิดผลอะไรขึ้นมาบ้าง แต่ละอย่างก่อให้เกิดความสุขหรือความทุกข์มากน้อยเพียงใดเมื่อหักลบกันแล้ว การกระทำใดก่อให้เกิดความสุขมากที่สุด เป็นการกระทำที่ดีควรจะทำขึ้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ถ้าหาก

¹ John Stuart Mill. Utilitarianism. ed. Mary Warnock.

ไม่ทำหรือทำในสิ่งที่จะก่อให้เกิดความสุขขึ้นน้อยกว่าถือว่าการกระทำนั้นผิด ในการคำนวณ เพื่อหาการกระทำที่ดีหรือควรกระทำนั้น ต้องคำนึงถึงความสุขในระยะยาวด้วย การกระทำที่จะก่อให้เกิดความสุขในวันนี้หรืออีก 10 ปี ข้างหน้า ถ้าหากมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นเท่า ๆ กันแล้วเชื่อว่ามีค่าสำคัญเท่ากัน และจะต้องนำมาพิจารณาอย่างเท่าเทียมกันด้วย

ในการคำนวณความสุขของประโยชน์นิยมนี้หลักสำคัญประการหนึ่งที่จะขาดมิได้ก็คือ ต้องพิจารณาดูว่าการกระทำที่จะถือว่าถูกต้องนี้มีใช่เป็นเพียงการกระทำที่จะก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแต่เฉพาะผู้กระทำเท่านั้น แต่จะต้องเป็นความสุขที่กระจายไปสู่คนจำนวนมากที่สุดด้วย คือจะต้องเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขในปริมาณที่สูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุดด้วย จึงจะถือว่าเป็นการกระทำที่ดีหรือถูกต้องสำหรับประโยชน์นิยม ในการนับจำนวนคนที่จะได้รับความสุขนั้นให้นับตัวเองอย่าง เป็นกลางเท่า ๆ กับคนอื่น คือต้องไม่เข้าข้างตนเองให้ถือว่าตัวเองเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของผู้ที่จะได้รับผลกระทบบกระเทือนจากการกระทำนั้นเท่านั้น

ความสุขซึ่งเป็นตัวกำหนดมาตรฐานของประโยชน์นิยมว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกต้อง ไม่ใช่เป็นเพียงความสุขของผู้กระทำเพียงผู้เดียวเท่านั้น แต่ต้องเป็นความสุขของทุกคนที่เกี่ยวข้องด้วย ระหว่างความสุขของผู้กระทำกับของผู้อื่น ประโยชน์นิยมเรียกร้องให้ผู้กระทำวางตัวเป็นกลางอย่างเข้มงวด โดยทำตัวเป็นเสมือนผู้ที่ไม่เข้าข้างใคร¹

¹I bid. p. 268 " the happiness which forms the utilitarian standard of what is right in conduct, is not the agent's own happiness, but that of all concerned. As between his own happiness and that of others, utilitarian requires him to be as strictly impartial as a disinterested and benevolent spectator."

ในการจะกระทำการใด ๆ ก็ตามเราจะต้องคำนึงถึงหลักในการคำนวณความสุขนี้เป็นสำคัญ และในบางครั้งจึงจำเป็นต้องมีการเสียสละหรือยอมได้รับความทุกข์บ้างไม่มากก็น้อย ทั้งนี้เพื่อหลักการที่ว่าผลลัพธ์จากการกระทำนั้นออกมาจะก่อให้เกิดความสุขขึ้นในโลกนี้เป็นจำนวนมากกว่า สำหรับประโยชน์นิยมนั้นผลของการกระทำถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องนำมาพิจารณา คือการจะดูว่าการกระทำใดที่ดีไม่ก็ดี ดูจากผลของการกระทำ ถ้าหากเป็นผลที่ก่อให้เกิดความสุขขึ้นมากกว่าความทุกข์ การกระทำนั้นก็เป็นการกระทำที่ดี, ถูกต้อง หรือควรกระทำเจตนาดีหรือแรงจูงใจไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับศีลธรรมของการกระทำ การกระทำอย่างหนึ่งที่มาจกเจตนาที่แตกต่างกัน แต่หากเกิดผลเท่ากันแล้ว การกระทำทั้ง 2 นั้น ก็จัดได้ว่าดีหรือเลวเท่ากัน ทั้งนี้ก็เพราะหลักที่สำคัญที่สุดของประโยชน์นิยมก็คือดูจากผลของการกระทำเท่านั้น การกระทำอะไรก็ตาม ถ้าหากเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขขึ้นมากที่สุด แคนจำนวนมากที่สุดแล้วจัดไว้ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องทั้งสิ้น

เมื่อเทียบทฤษฎีประโยชน์นิยมกับทฤษฎีของแอร์แล้วจะเห็นได้ว่า สำหรับเรื่องของเกณฑ์การตัดสินทางจริยธรรมแล้ว แอร์ต่างจากประโยชน์นิยม สำหรับประโยชน์นิยมนั้น การกระทำใดจะถูกหรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับว่าการกระทำนั้นจะนำความสุขมาสู่คนจำนวนมากที่สุดหรือไม่ ถ้าหากการกระทำใดมีลักษณะแบบนี้ประโยชน์นิยมถือว่าเป็นการกระทำที่ถูก ถ้าหากไม่เป็นไปตามหลักนี้ถือว่าผิด สำหรับประโยชน์นิยมความดี ความควร หรือความถูก กัยการนำมาซึ่งความสุขแก่คนจำนวนมากที่สุดเป็นสิ่งเดียวกัน การจะตัดสินทางจริยธรรมใด ๆ จึงต้องคำนึงถึงหลักความสุขแก่คนจำนวนมากที่สุดนี้ แต่สำหรับทฤษฎีของแอร์นั้น การกระทำหนึ่งจะเป็นการกระทำที่เรียกว่าถูกต้องหรือควร หรือดี หรือไม่ไม่ได้ถือที่ผลของการกระทำเป็นหลัก แต่คำนึงถึงว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผู้ทำในขณะที่นั้นสามารถตั้งใจให้เป็นสากลได้หรือไม่ ถ้าหากตั้งใจให้เป็นสากลได้ ถือว่าเป็นการกระทำที่ถูก ถ้าตั้งใจไม่ได้ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดหรือขัดแย้งกับตัวเอง ไม่ถูกต้องตามหลักจริยะ การกระทำในสถานการณ์หนึ่งจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับความปรารถนาหรือความต้องการของผู้นั้น ความต้องการหรือความปรารถนากับการกระทำของมนุษย์

เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก มนุษย์ทำอะไรจะมาจากความต้องการของตัวเองเสมอ และการกระทำของมนุษย์ที่ทำตามความปรารถนาของตัวเองนี้ แอร์ถือว่าจะเป็นการกระทำที่ถูกต้องในขณะทำนั้นถ้าสามารถตั้งใจให้เป็นการกระทำที่เป็นสากลได้เกณฑ์การตัดสินการกระทำของแอร์จึงต่างจากของประโยชน์นิยม เพราะแอร์ยึดหลักการทำให้เป็นสากลแทน ไม่ได้ถือหลักผลของการกระทำ

แต่ถึงแม้ว่าทั้งแอร์และประโยชน์นิยมจะถือหลักตัดสินการกระทำที่ต่างกัน แต่ผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินปัญหาของทั้ง 2 ทฤษฎีนี้ก็มีส่วนเหมือนกันอยู่บ้าง กล่าวคือในการใช้หลักการทำให้เป็นสากลตัดสินการกระทำใด ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้อื่นเท่า ๆ กับของตนเองนั้น ในข้อนี้ผลจะออกมาเหมือนกับประโยชน์นิยม เพราะในการทำให้การกระทำหนึ่งของเราเป็นสากลนั้นเท่ากับว่า ผู้ที่คำนึงถึงตนเองถ้าตกอยู่ในฐานะแบบผู้อื่นบ้าง ว่าเขาก็คงจะชอบหรือไม่ชอบผลที่เกิดจากการกระทำอย่างนั้นบ้าง การคิดเช่นนี้เป็นการคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้อื่นที่จะเกิดจากการกระทำนั้น เช่นเดียวกับหรือเท่ากับกับการกระทำของผู้กระทำเอง เนื่องจากผู้กระทำมีความปรารถนาที่จะทำในสิ่งที่มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ตัวเอง เมื่อคำนึงถึงผู้อื่นที่เกี่ยวข้องด้วยจึงเป็นการคำนึงถึงความพึงพอใจของคนเหล่านั้นด้วย ผลที่เกิดจากการกระทำที่มีความคิดเช่นนี้จึงเป็นการก่อให้เกิดความพึงพอใจขึ้นมากที่สุดในทุกๆ คนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเหมือนกับผลที่เกิดจากการกระทำของประโยชน์นิยมที่คำนึงถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขแก่คนที่เกี่ยวข้องมากที่สุดด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การพึงพอใจของคนที่เกี่ยวข้องที่เกิดจากทฤษฎีของแอร์นี้ ก็เป็นเพียงผลพลอยได้จากการกระทำที่คำนึงถึงหลักการทำให้เป็นสากลเท่านั้นเอง ไม่ใช่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากจุดมุ่งหมายของการกระทำนั้นในแบบของประโยชน์นิยม

สำหรับการกระทำอีกวิธีหนึ่งที่แอร์ถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องด้วยเช่นกันคือการกระทำโดยคำนึงถึงความปรารถนาของคนที่มีรุนแรงที่สุด และมากเสียจนกระทั่งเกินความปรารถนาอย่างอื่น ๆ ของตัวเอง หรือของผู้อื่นทั้งหมด การกระทำเช่นนี้

ผู้กระทำผิดจากก่อให้เกิดความพึงพอใจขึ้นกับตัวเองอย่างมาก เสียจนกระทั่งมากกว่าความทุกข์ที่อาจจะเกิดกับผู้อื่นหรือตัวเองรวมกัน แสร้งถือว่าถ้าหากผู้อื่นสามารถคิดให้การกระทำนั้นเป็นสากลได้ในขณะทำ ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ต้องยอมรับว่าถูกต้องด้วย

จะเห็นได้ว่าการกระทำในแบบนี้ในแง่หนึ่งเห็นการกระทำที่คำนึงถึงการก่อให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดเหมือนหลักมหัสซุ แต่เป็นหลักมหัสซุในแบบอัตตสุขนิยม (egoistic hedonism) คือถือว่าความสุขของตัวเองมีความเข้มข้นหรือมีปริมาณมากกว่าของคนอื่น ดังนั้นเมื่อหักกลบลบกับความพึงพอใจหรือความสุขของคนอื่นแล้ว ของตัวเองจึงมากกว่า และจึงควรกระทำในแบบนั้น การคิดในเรื่องเช่นนี้ไม่คำนึงถึงการกระจายความสุขไปสู่คนจำนวนมาก เพราะไม่ได้นับตัวเองเป็นเพียงสมาชิกหนึ่งซึ่งมีความสุขเพียงหนึ่งหน่วยเท่า ๆ กันกับของคนอื่น แต่เป็นการนับปริมาณความสุขของแต่ละคนที่คิดว่ามีได้ไม่เท่ากัน ความคิดในแง่นี้จึงแตกต่างจากของประโยชน์นิยม เพราะสำหรับประโยชน์นิยม ไม่ถือว่าการกระทำเช่นนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะแม้มันอาจจะก่อให้เกิดความสุขหรือความพึงพอใจขึ้นมาในโลกจริง แต่ก็ไม่ได้กระจายไปสู่คนจำนวนมาก^{หรือ}บุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน

จึงอาจสรุปได้ว่าทฤษฎีจริยศาสตร์ของแสร้งกับประโยชน์นิยมแตกต่างกันในเรื่องเกณฑ์การตัดสินการกระทำโดยประโยชน์นิยมมุ่งผลที่ก่อให้เกิดความสุขแก่คนจำนวนมากที่สุด แต่ส่วนแสร้งมุ่งที่ว่ากระทำนั้นต้องสามารถจงใจให้เป็นสากลได้ ส่วนผลที่ออกมามีส่วนคล้ายกัน เพราะทั้งประโยชน์นิยมและแสร้งมีพื้นฐานที่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ การพิจารณาตนเองอย่างเท่าเทียมกับผู้อื่น การจงใจให้การกระทำของตนเป็นสากลได้ของแสร้งก็คือการพิจารณาตนเองเสมอกับผู้อื่นของประโยชน์นิยมนั่นเอง ผลที่เกิดจากการกระทำตามทฤษฎีของแสร้งในแบบที่คำนึงถึงผลประโยชน์เป็นตัวตัดสินจึงก่อให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดเหมือนทฤษฎีประโยชน์นิยม แต่สำหรับการตัดสินโดยคำนึงถึงอรรถมนต์นั้น แตกต่างจากประโยชน์นิยม เพราะแสร้งให้ความสำคัญแก่ความต้องการหรือความปรารถนาของตัวเองมากกว่าผู้อื่น ซึ่งประโยชน์นิยมไม่เห็นด้วย

วิจารณ์

ตามทฤษฎีจริยศาสตร์ของแอสส์แล้วจะเห็นได้ว่า ถ้อยคำสำคัญอยู่ที่ว่าศัพท์จริยะ เช่น ดี, ถูก, ควร ฯลฯ มีไว้เพื่อแนะนำหรือวางแนวทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งแก่มนุษย์ หากผู้หนึ่งใช้ศัพท์จริยะ หรือประโยคจริยะใดลงไป มันจะมีความหมายเป็นการแนะนำหรือสั่งให้ทำในสิ่งนั้น และมีความหมายที่ทำให้เป็นสากลได้ คือถ้าหากบอกว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดี, ควร หรือถูกแล้ว ผู้นั้นต้องยอมรับว่าการกระทำในแบบนี้ทั้งหมดควรถองดี, ถูก, ควร ด้วย หลักสำคัญของทฤษฎีของแอสส์คือการไม่ให้พิจารณาตัวเองพิเศษกว่าผู้อื่น การจะทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต้องพิจารณาตัวเองอย่างเท่าเทียมกับผู้อื่น ซึ่งอาจพูดได้ว่าเป็นทฤษฎีที่ถือการวางตัวเป็นกลางอย่างเข้มงวด

การจะกล่าวประโยคจริยะอย่างใดอย่างหนึ่งออกไป หรือบอกว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ดี, ถูก หรือควร นั้นมีพื้นฐานมาจากความปรารถนา หรือความต้องการของผู้นั้น หรือพูดอีกนัยหนึ่งได้ว่าการที่ผู้หนึ่งจะยอมรับหรือใช้ประโยคจริยะ ใดอย่างใดลงไปนั้นขึ้นอยู่กับความปรารถนาหรือความต้องการของผู้นั้นว่าเป็นอย่างไร ถ้าหากเขามีความปรารถนาการกระทำอย่างหนึ่งก็จะแสดงออกมาโดยบอว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ สำหรับแอสส์แล้วสิ่งที่ต้องพิจารณาต่อผู้หนึ่งก็คือ ว่าเขาใช้ประโยคจริยะนั้นถูกต้องตามความหมายของศัพท์จริยะที่แอสส์วิเคราะห์ไว้หรือไม่ กล่าวคือเมื่อทำให้เป็นสากลแล้ว เราจะยังยอมรับได้หมดอยู่หรือไม่ ถ้าหากเขายอมรับได้แอสส์ถือว่าต้องยอมรับการกระทำนั้นของเขา การโต้แย้งประโยคจริยะกับผู้อื่น ต้องโต้แย้งที่การใช้ศัพท์จริยะของเขาว่าเขาใช้ในความหมายที่ถูกต้องหรือไม่ ถ้าหากเขาใช้ประโยคจริยะ เช่น "การกระทำ ก. เป็นสิ่งที่ควรกระทำ" โดยในขณะนั้นเขาตระหนักดีว่า แม้ทำให้เป็นสากลคือไม่ว่าใครจะเป็นผู้กระทำแล้วเขายอมรับได้ สำหรับแอสส์แล้ว ต้องยอมรับว่าผู้หนึ่งสามารถทำอย่างนั้นได้โดยจะไปโต้แย้งเขาไม่ได้เลย เพราะเขาใช้ศัพท์จริยะในความหมายที่ถูกต้องแล้ว

ที่ต้องสังเกตก็คือ ความหมายของคำว่า "ถูกต้อง" ของแสรในที่นี่แตกต่าง จากความหมายที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปซึ่งหมายถึง "ความถูกต้องทางศีลธรรม" สำหรับ แสรแล้วเขาใช้คำว่าถูกต้องนี้ในความหมายที่ต่างออกไปคือหมายถึงความถูกต้องทาง ตรรกะ หรือในความหมายที่สอดคล้องกันเท่านั้น การที่มีผู้พูดว่า "การขโมยเป็นการ กระทำที่ถูกต้อง" หรือ "การฆ่าชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ" สำหรับแสรอาจถือว่าผู้ที่พูดอย่าง นั้นถือว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งถูกต้องหรือควรกระทำได้อย่างถูกต้อง ถ้าหากผู้นั้นยอมรับการกระทำอย่างนั้นให้เป็นสากลได้ คือยอมรับได้แม้ตัวเองจะเป็นคนที่ถูกขโมยหรือ เป็นคนที่จะเป็นชีวิตที่ถูกฆ่าก็ตาม ถ้าหากถือตามทฤษฎีของแสรจะใช้หลักตรรกะโต้แย้ง ผู้ที่พูดนี้ไม่ได้เลย เพราะผู้นี้ใช้ศัพท์จริยะอย่างตรงความหมายที่แสรวิเคราะห์ไว้ทุก ประการ คำตอบที่ออกมาโดยใช้วิธีการทางจริยะของแสร จึงสามารถเป็นคำตอบอะไร ก็ได้ที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องทั้งสิ้นถ้าหากผู้นั้นใช้วิธีการที่ถูกต้อง เปรียบ ได้กับวิธีการทางเรขาคณิตที่ถือหลักการอ้างเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยเรขาคณิตมีพื้นฐาน การอ้างเหตุผลอยู่บนสิ่งที่เห็นจริงแล้ว (axioms) ในการอ้างหรือพิสูจน์อะไร จะ ใช้สิ่งที่เห็นจริงแล้วนี้มาเป็นพื้นฐานประกอบกับกฎการอ้างอิง (rule of inference) ขอบสรุปของเรขาคณิตจะเป็นอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่เห็นจริงแล้วนี้ ดังนั้นถ้าหากเริ่ม ต้นจากสิ่งที่เห็นจริงต่างกัน ขอบสรุปที่ออกมาจึงอาจแตกต่างกันไปได้ เช่น เรขาคณิต ระบบของยูคลิดใช้สิ่งที่เห็นจริงอย่างหนึ่งว่า "มีเส้นตรงเพียงเส้นเดียวเท่านั้นที่สามารถ ลากผ่านจุดหนึ่งภายนอกเส้นตรงอีกเส้นหนึ่งโดยไม่พบกับเส้นตรงเส้นนี้เลย และเส้น ตรงทั้งสองเส้นนั้นจะเป็นเส้นตรงที่ขนานกัน" ในระบบเรขาคณิตของโลบาเชฟสกี (Lobachevski) ใช้สิ่งที่เห็นจริงว่ามีเส้นตรงมากกว่าหนึ่งเส้นที่สามารถลากผ่านจุดนั้น โดยไม่พบกับเส้นนั้นและขนานกันได้ ส่วนเรขาคณิตระบบของ ริมานน์ (Riemann) ถือว่าไม่มีเส้นตรงใดที่มีคุณสมบัติที่ทำแบบนั้นได้เลย เรขาคณิตทั้ง 3 ระบบก็สามารถนำ สิ่งที่เห็นจริงแล้วนี้ไปใช้อ้างเหตุผลได้อย่างสอดคล้องกันทั้งสิ้น ข้อสรุป (conclusion) ที่ออกมาจากการอ้างของทั้ง 3 ระบบจะแตกต่างกันออกไป เพราะเริ่มต้นจากสิ่งที่เห็น จริงแล้วแตกต่างกัน แต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นข้อสรุปที่ออกมาจากการอ้างอย่างสมเหตุ

สมผลหรือสอดคล้องกันทั้งสิ้น คำตอบทางจริยะจากทฤษฎีของแอส ก็เช่นเดียวกัน โดยที่แอสคำนึงถึงความปรารถนา (desire) ของคนเราที่จะมาเป็นตัวตัดสินใจการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ดำเนินตามหลักการอ้างเหตุผลอย่างถูกต้องแล้ว และเนื่องจากความปรารถนาของคนเรามีจำนวนไม่จำกัด ดังนั้นคำตอบที่ออกมาจึงไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นอย่างไร แต่ทุกคำตอบนั้นก็จัดได้ว่าเป็นคำตอบที่สมเหตุสมผลหรือถูกต้องสอดคล้องกันทางตรรกะทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่าตามทฤษฎีจริยศาสตร์ของแอส เราไม่สามารถจะบอกได้ว่าการกระทำอย่างหนึ่งนั้นโดยตัวมันเอง ดีหรือถูก หลักศีลธรรมหรือไม่ สิ่งที่ได้เป็นเพียงแค่อธิบายว่าสำหรับผู้ที่กระทำนั้นแล้ว เขาทำสิ่งนั้นอย่างถูกต้องตามหลักตรรกะ หรือใช้ภาษาจริยะอย่างสอดคล้องกันหรือไม่เท่านั้น ทั้งนี้เพราะจากการวิเคราะห์ความหมายของศัพท์จริยะของแอส นั้น สิ่งที่ได้ก็คือทราบถึงหน้าที่และความหมายของมันเท่านั้น การวิเคราะห์ศัพท์จริยะไม่ได้บอกเราเลยว่าเราจะต้องทำอย่างไรในสถานการณ์หนึ่ง หรือบอกเราว่าอะไรจะดีอะไรผิดแต่ประการใด เราสามารถใช้ศัพท์จริยะเช่น ถูก, ควร กับสิ่งใดหรือการกระทำใดก็ได้ถึงแม้การกระทำนั้นจะสร้างความทุกข์อย่างมากมายแก่คนเป็นจำนวนมากก็ตาม แอสเองมองเห็นปัญหานี้ แต่ก็ถือว่า การจะใช้คำเช่น ถูก, ควร กับสิ่งที่จะก่อให้เกิดทุกข์ภัยอย่างใหญ่หลวงเป็นสิ่ง "บังเอิญที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น" (Contingent probability) เพราะมนุษย์ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่เป็นไปในทางเดียวกัน คือไม่อยากได้รับความเดือดร้อน หรือความทุกข์ ดังนั้นเหตุการณ์เช่นนี้ก็คงจะไม่เกิดขึ้นหรือมีโอกาสจะเกิดขึ้นได้น้อยมาก

แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้นตามทฤษฎีของแอสแล้ว เขาจะต้องยอมรับการกระทำของผู้นั้นว่า "ถูกต้อง" ตามหลักตรรกะของศัพท์จริยะทุกประการ และไม่มีทางใดที่จะใช้โต้แย้งได้เลย เพราะคนเราสามารถมีความปรารถนาที่ต่างกันอย่างไปได้ และถ้าหากต่างคนต่างก็ใช้ศัพท์จริยะที่แสดงออกถึงความปรารถนาที่น้อยถูกต้องตามความหมายคือ เป็นแบบคำสั่งและสามารถทำให้เป็นสากลได้แล้ว ก็ย่อมต้องถือ

ว่าประโยคจริยะของแต่ละคนนั้น "ถูกต้อง" ตามทฤษฎีของแฮร์คิว แต่สำหรับคนโดยทั่วไปแล้วอาจจะยอมรับไม่ได้ว่านัก ทั้งนี้เพราะ "ความถูกต้อง" ของคนโดยทั่วไปไม่ได้หมายความว่าถึงการใช้ศัพท์จริยะในความหมายที่สอดคล้องกันเท่านั้น แต่หมายความว่าความถูกต้องทางศีลธรรมที่ต้องมีมาตรฐานตายตัวอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย การกระทำของนาซีที่ต้องการจะกำจัดยิวให้หมดไปจากเยอรมันนั้น สำหรับแฮร์แล้วต้องถือว่าเป็นการกระทำที่ "ถูกต้อง" ได้ถ้าหากนาซีผู้นั้นสามารถตั้งใจให้การกระทำนี้เป็นสากล และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำที่เป็นสากลนั้น แม้ว่าตัวเองถ้าอยู่ในสถานการณ์แบบยิวบ้างก็ตาม แต่สำหรับคนโดยทั่วไปแล้วอาจถือว่าจริงอยู่นาซีผู้นั้นมีความสมเหตุสมผลจริง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ากรกระทำนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามศีลธรรมตามความหมายของคนทั่วไปด้วย จึงอาจพูดได้ว่าทฤษฎีจริยศาสตร์ของแฮร์ไม่ได้ให้คำตอบที่เป็นการตัดสินค่าทางศีลธรรมของการกระทำว่า ในตัวเองแล้ว เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือผิดหรือไม่

แต่อย่างไรก็ตาม ในด้านของการวิเคราะห์ความหมายและการอ้างเหตุผลทางจริยะแล้ว ทฤษฎีจริยศาสตร์ของแฮร์ก็นับว่าได้ช่วยปรับปรุงขอบกว้างของทฤษฎีอารมณนิยมอยู่มากโดยทฤษฎีจริยศาสตร์เชิงวิเคราะห์ของแฮร์ เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นต่อจากทฤษฎีอารมณนิยมและเป็นทฤษฎีที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากทฤษฎีอารมณนิยม กล่าวคือแฮร์ยอมรับวิธีการศึกษาจริยศาสตร์ในแบบของอารมณนิยม คือ เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาถึงลักษณะของความหมาย และหน้าที่ของภาษาจริยะที่ใช้กันอยู่ว่าเป็นอย่างไร แฮร์ยอมรับความคิดพื้นฐานของทฤษฎีอารมณนิยมว่า ข้อความจริยะไม่ได้มีหน้าที่หลักอยู่ที่การบรรยายข้อเท็จจริง

แต่แฮร์ปฏิเสธทฤษฎีอารมณนิยมเพราะเห็นว่าทฤษฎีอารมณนิยมมีจุดบกพร่องในการอธิบายเรื่องการอ้างเหตุผลสนับสนุนการตีค่าจริยะ กล่าวคือสำหรับทฤษฎีอารมณนั้น ภาษาหรือศัพท์จริยะ เช่น คดี, ชั่ว, ถูก, ผิด เมื่อใช้กับสิ่งใด เป็นเพียงการแสดงอารมณความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้ที่มีต่อสิ่งนั้นเท่านั้น เช่น เมื่อมีผู้พูดว่า "คุณกระทำผิด

ที่ชโยเงินนั้น" ผู้นั้นมีใครทำอะไรมากไปกว่าบอกว่า "คุณชโยเงินนั้น" และที่พูดไปว่า การกระทำนี้ผิดผู้พูดไม่ได้ทำอะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำนี้เลย เพียงแต่แสดงทัศนคติ หรือตีความไม่เห็นด้วยกับการกระทำนี้เท่านั้น ศัพท์จริยะนั้นนอกจากจะแสดงความรู้สึก ของผู้พูดแล้ว "มันยังใช้กระตุ้นความรู้สึกและก่อให้เกิดการกระทำนั้นด้วย"¹ ของผู้ ที่ฟังด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ลำพังศัพท์จริยะเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้ฟังที่มีต่อสิ่งนั้นได้ ดังนั้นจึงมีบ่อยครั้งที่ต้องยกเอาเหตุผล มาสนับสนุนการตีค่าเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ฟัง และการเอาเหตุผลมาสนับสนุน นี้ก็ใช้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นขึ้นมา เพื่อให้ผู้ฟังมีความเชื่ออย่างหนึ่งหรือทำให้ความ เชื่อนั้นเปลี่ยนไปตามที่ผู้พูดต้องการ² เช่น เมื่อผู้พูดบอกว่า "คุณควรปิดหน้าต่าง" ผู้ฟัง อาจถามได้ว่า "ทำไม" เหตุผลที่ยกมาก็คือ "ลมแรง" หรือบอกว่า "ก. เป็นคนดี" ผู้ฟัง ก็อาจถามได้ว่า "ทำไม" เหตุผลที่ยกมาอาจเป็นว่า "เพราะ ก. เป็นคนที่มีความเมตตา กรุณา" เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การอ้างเหตุผลตามแบบของทฤษฎีอารมณ์นิยม เป็นการ เอาข้อเท็จจริง เช่น "ลมแรง" หรือที่บอกว่า "เพราะ ก. เป็นคนที่มีความเมตตา กรุณา" ก็เป็นการใช้ศัพท์พวกที่แสดงความรู้สึกของผู้พูดมาบอกให้เห็นว่า ก. เป็นคนอย่างไรซึ่ง เป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง ดังนั้นการอ้างเหตุผลในแบบของอารมณ์นิยมจึงเป็นการยกเอา ข้อเท็จจริงขึ้นมาอย่างหนึ่งเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือชักจูงใจให้ผู้ฟังมีความเห็นคล้อย ตามผู้พูดเท่านั้น ซึ่งทำให้กล่าวได้ว่า การอ้างเหตุผลตามแบบของทฤษฎีอารมณ์นิยม ไม่ใช่เป็นการอ้างเหตุผลที่มีความสมเหตุสมผลทางตรรกะ แต่อย่างไรก็ตาม แต่แท้จริงเป็น การยกเอา เรื่องข้อเท็จจริงขึ้นมาเปลี่ยนทัศนคติของผู้ฟัง คือเป็นการใช้ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับความเชื่อของผู้พูดมาเป็นสาเหตุทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนทัศนคติตามไปเท่านั้น

¹A.J. Ayer, Language, Truth and Logic, (Middlesex: Penguin Books, 1975). p. 143.

²W.D. Hudson, Modern Moral Philosophy, (London: Macmillan, 1970). p. 131

แสร้ไม่เห็นด้วยกับวิธีการอ้างเหตุผลตามแบบของอรรถนิยัม โดยมีความคิดว่า การใช้เหตุผลกับการหาสิ่งที่จะมาทำให้เป็นสาเหตุให้เกิดผลลัพธ์ขึ้นอย่างหนึ่งนั้น เป็นสิ่งที่มีความแตกต่างกันไปอย่างสิ้นเชิง อรรถนิยัมเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่ของประโยคจริยะที่มีลักษณะเป็นประโยคคำสั่ง โดยคิดว่าการใช้ข้อความจริยะหรือประโยคคำสั่งเป็นการชักจูงหรือสร้างอิทธิพลให้ผู้อื่นที่มีความเชื่อหรือกระทำตามอย่างที่เขาต้องการ แสร้คิดว่าหน้าที่หลักของประโยคจริยะหรือประโยคคำสั่งนี้ไม่ใช่เป็นการชักจูงหรือสร้างอิทธิพลต่อผู้อื่นแต่ประการใด แต่เป็นการบอกหรือแนะนำบางสิ่งบางอย่างแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการตอบคำถาม "ฉันจะทำอย่างไร" ที่ถามโดยคนที่มีเหตุผลเท่านั้น ซึ่งกระบวนการนี้ต่างจากระบวนการชักจูงใจของอรรถนิยัม เพราะในการชักจูงใจกันนั้นไม่ได้เป็นการกระทำต่อบุคคลหนึ่งในฐานะที่เป็นคนที่มีเหตุผล แต่เป็นการใช้วิธีการต่าง ๆ แบบใดก็ได้ที่จะทำให้ผู้อื่นเชื่อตามโดยไม่จำเป็นต้องใช้เหตุผลหรือความสมเหตุสมผลแต่อย่างใด แต่สำหรับการอ้างเหตุผลนั้นจำเป็นต้องมีการอธิบายหรือแบบทางตรรกะของตัวเอง โดยต้องคำนึงถึงความสมเหตุสมผลด้วย จากวิธีการอ้างเหตุผลของแสร้ในบทที่ 4 จะเห็นได้ว่า แสร้ใช้วิธีการอ้างเหตุผลแบบนิรนัยเข้ามาประกอบในการดำเนินความคิด ประโยคทางจริยศาสตร์ใดจะจัดว่าถูกต้องหรือใช้ได้หรือไม่จะต้องมีการใช้อย่างมีสมเหตุสมผลหรือต้องไม่ขัดแย้งกับตัวเอง ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าทฤษฎีจริยศาสตร์ของแสร้ได้แก้ไขจริยศาสตร์เชิงวิเคราะห์ที่ทฤษฎีอรรถนิยัมวางไว้ในรูปที่ไม่มีความสมเหตุสมผลให้กลับมาสู่กระบวนการที่มีเหตุผล หรือมีความสมเหตุสมผลอีกครั้งหนึ่งจึงนับได้ว่ามีประโยชน์ต่อจริยศาสตร์อยู่ไม่น้อย